



LASĪŠANA

### 1. Ieraksti trūkstošā teksta fragmenta burtu!

- A tiek atzīmēta kopš 1996. gada
- B sadzīves tehniku un aprīkojumu
- C mums ir jāsamazina notekūdeņu apjoms
- D tie noindē ne tikai sliktās baktērijas
- E nokļūst atpakaļ dabā bez apstrādes
- F mēs padarīsim ūdens aprites ciklu labāku katrai dzīvai radībai
- G šeit netrūkst ne virszemes, ne pazemes ūdens,
- H kā mēs ūdeni izmantojam un lietojam

### 22. marts – Pasaules ūdens diena

Ūdens ir visas planētas dzīvības avots, un tā kvalitāte ir vitāli svarīga ikvienai dzīvai būtnei. Latvija var lepoties ar bagātīgiem ūdens resursiem – ir gara jūras piekrastes līnija un nokrišņu daudzums gadā nodrošina pietiekami mitru klimatu. Tomēr ūdens ir “jutīgs” dabas resurss – to ietekmē gan tas, , gan tas, kā par to rūpējamies pēc tā izmantošanas savām vajadzībām.

Pēc Apvienoto Nāciju Organizācijas ierosinājuma kopš 1993. gada 22. marta ik gadu tiek atzīmēta Pasaules ūdens diena, tā pievēršot cilvēku uzmanību ūdens svarīgajai lomai mūsu dzīvē. Latvijā šī diena . Katru gadu Pasaules ūdens dienai ir sava tēma.

Viena no būtiskākajām problēmām pēdējo gadu laikā ir notekūdeņi. Pasaulē lielākā daļa notekūdeņu, kas iztek no mūsu mājām, pilsētām, rūpnīcām un lauksaimniecības platībām, vai otrreizējas izlietošanas, piesārņojot vidi un zaudējot vērtīgas barības vielas.

Ko mēs varam darīt? Vispirms un iespēju robežās tas jāizmanto atkārtoti. Savās mājās dārzu laistīšanai mēs varam atkārtoti izmantot tā saucamo pelēko ūdeni, proti, mājsaimniecībās un darbavietās radītos notekūdeņus. Varam lietot tādu , kas tērē mazāku ūdens apjomu. Cilvēkiem vajadzētu izvairīties no fosforu saturošu mazgāšanas līdzekļu lietošanas un bez īpašas vajadzības nelietot spēcīgos tualetes tīrīšanas līdzekļus, jo tualetes podā, bet arī labās baktērijas notekūdeņu attīrīšanas iekārtās.

Izmantojot šo vērtīgo resursu gudri, un uz pusi samazināsim neattīrīto notekūdeņu daudzumu.



## 2. Atzīmē pareizo atbildi!

1.	Latvijas muižu parki un dārzi veidoti	pēc Eiropas paraugiem. pēc latviešu dārznieku sajūtām.
2.	Lauku ainavu parki	izcēlās ar ūdensdzirnavām. veidoja vienotu ansambli ar apkārtni.
3.	Senajiem muižu parkiem piemīt	neskaitāmi pozitīvi aspekti. piecas pozitīvas īpašības.
4.	Senie muižu stādījumi ir	mazāk svarīgs objekts citzemju pētniekiem. vērtīgs zinātnieku izpētes avots.
5.	Veco koku dobumi	ir vieta, kur augt un attīstīties dažādām dzīvām radībām. muižu parkos ir reti sastopami.
6.	Senie parki un dārzi var palīdzēt attīstīt	jaunus mākslas pieminekļus. gan tūrismu, gan biznesu.

Savdabīga Latvijas dabas ainava ir seno muižu parki un dārzi. Par tiem jāpateicas vācu baroniem un citiem muižniekiem, kuri 18.–20. gadsimtā Eiropā valdošās tendences dārzu un parku arhitektūrā vēlējās īstenot savos īpašumos. Muižnieki savus projektus pasūtīja Itālijā, Nīderlandē, Polijā, Krievijā, bet to īstenotāji pārsvarā bija vietējie latvieši, kuri darbā ielika arī kaut ko no savas pieredzes un mentalitātes. Latvijas laukos dominēja brīva stila ainavu parki, kas eleganti saplūda gan ar blakus esošo mežu, gan baronu kapiem un baznīcu, gan upes krastu, dīķu sistēmu un ūdensdzirnavām.

Mūsdienās vecie koku stādījumi un parki ir neatņemama muižas kompleksa daļa, kura nav atraujama no muižas vēstures un to īpašnieku likteņgaitām. Nereti muižnieki savā starpā sacentās, kura parkā būs vairāk eksotisko koku un krūmu sugu vai ainavu un mazās arhitektūras formu – dīķu, tiltiņu, soliņu, paviljonu.

Vēsturiskajiem kokiem un parkiem piemīt vairākas vērtības. Pirmkārt, ikviens parks ir mākslas piemineklis, otrkārt, arī vēstures un kultūras piemineklis. Treškārt, parki ir nozīmīgi apskates objekti pārsvarā citzemju koku un krūmu daudzveidības dēļ. Tie ir interesanti ne tikai tūristiem, bet arī zinātniekiem, kuri var iegūt informāciju, kā kāda suga spējusi iedzīvoties Latvijas apstākļos. No tā izriet arī parku ceturtā – saimnieciskā – vērtība. Piektkārt, jāmin bioloģiskās daudzveidības saglabāšana. Parkos izauguši liela izmēra dažādu sugu koki, kādi reti vairs atrodami citās mežaudzēs. Daudzi parku

koki cienījamā vecuma dēļ ir dobumaini. Tajos dzīvo kukaiņi, dzeņi, pūces, arī zīdītāji (sikspārņi, vāveres). Viens liels koks var būt vesela neliela ekosistēma ar desmitiem un pat simtiem sugu. Vecie koki ir tikpat autentiska vērtība kā pils, muižas senlietas un interjers.

Parki kā dārzu un mākslas pieminekļi var kļūt par lielisku papildinājumu lauku tūrisma piedāvājumā, veicinot arī vietējo uzņēmējdarbību. Kā pozitīvs piemērs jāmin Rundāles, Mežotnes, Bebrenes un Lūznavas parks.

Bekmanis Z. Latvijas piļu un muižu vēsturiskie dārzi: lolot, pasargāt, bet atjaunot!

[tiešsaistē] [skatīts 20.01.2022.]. Pieejams: <https://www.la.lv/latvijas-pilu-un-muizu-vesturiskie-darzi-lolot-pasargat-bet-atjaunot>



### 3. Izvēlies un ieraksti katrai rindkopai atbilstošu virsrakstu!

- Smiļģa piemiņa mūsdienās
- Personības šarms
- Cilvēks – teātris
- Eduarda Smiļģa Dailes teātris
- Smiļģis kā pedagogs



1.

Režisors Eduards Smiļģis bija izcils skatuves mākslas reformators. 1920. gadā viņš dibināja Dailes teātri. Toreiz tas bija jauna virziena teātris, kura izrādēs izpaudās 20. gadsimta sākuma modernisms, īpaši – simbolisms un ekspresionisms. Eduards Smiļģis ieviesa novatorisku skatuves plānojumu un dekorācijas, liela nozīme bija izrāžu gaismām un muzikālajai partitūrai. Teātra repertuāru veidoja lugas ar augstu māksliniecisko vērtību, piemēram, Viljama Šekspīra, Frīdriha Šillera un Raiņa darbi.

2.

Īpaša loma Smiļģa teātrī bija aktierim. Aktieris – viņa balss un ķermeņa ritmiskā kustība laikā un telpā – bija galvenā izrādes kopējās formas sastāvdaļa. Tāpēc aktieru skološanai Eduards Smiļģis veltīja milzīgu vērību, uzsverot lielo tehniskās sagatavotības nozīmi. Pats Smiļģis no teātra dibināšanas līdz 1965. gadam izaudzināja trīs aktieru studijas.

3.

Eduards Smiļģis bija vissarežģītākā, harismātiskākā un legendām apvītākā personība, kāda Latvijas teātrī jebkad bijusi. Viņš bija mākslinieks no matu galiņiem līdz papēžiem

kā dzīvē, tā arī uz skatuves. Ar savām idejām viņš spēja aizraut daudzus sekotājus. Smiļģi sauca par romantiķi, fantastu, sapņotāju.

4.

Eduarda Smiļģa ārējais izskats bija drīzāk austrumniecisks nekā latvisks. Viņam bija ogļu melni mati, kas vēlāk tika neslēpti krāsoti, pašapzinīga, stalta gaita un neparasts ģērbšanās stils. Sava iespaidīgā ārējā veidola dēļ Smiļģis bija cilvēks, kas atstāja neizdzēšamu pirmo iespaidu. Tā vien šķiet, ka Smiļģis ar savu neparasto ārieni bija kā radīts skatuvei.

5.

Fotogrāfa Gunāra Bindes radītais Eduarda Smiļģa portrets aplūkojams uz Jaunā Rīgas teātra ēkas sienas. Ēkā kādreiz atradās Smiļģa Dailes teātris, un tur joprojām atrodas Eduarda Smiļģa kabinets. Režisora vārdā nosaukta iela Pārdaugavā. Tās 37/39 numurā – mājā, kurā dzīvoja Smiļģis, – kopš 1976. gada atrodas Teātra muzejs. Katru gadu Eduarda Smiļģa dzimšanas dienā, 23. novembrī, Latvijas teātra nozare svin “Spēlmaņu nakti”, kurā tiek pasniegtas balvas par izcilākajiem iepriekšējās teātra sezonas sasniegumiem.

Treile M. Režisora Eduarda Smiļģa (1886–1966) Dailes teātris, 1920–1964

[tiessaište] [skatīts19.01.2022.]. Pieejams:

<https://kulturaskanons.lv/archive/eduarda-smilga-dailes-teatris/>

Autoru kolektīvs. 100 izcili Latvijas aktieri. 2. daļa. Rīga: Latvijas Universitāte, 2018, 2019. / Rodiņa I. Cilvēks – teātris. Eduards Smiļģis. 838.–847. lpp.



KLAUSĪŠANĀS

#### 4. Klausies tekstu un atzīmē, kurai personai atbilst apgalvojums!

	Apgalvojums	Juta	Armands	Klāvs
1.	Sniedz lietām otru iespēju.			
2.	Rīkojas tā, lai atkritumi nonāktu pārstrādē.			
3.	Uzskata, ka ir labai draudzīgs.			
4.	Iepērkas lietoto preču veikalos.			
5.	Sveramās preces iesaiņo vairāklietojamos traukos.			
6.	Dzīvo saskaņā ar dabu.			

## 5. Klausies interviju un atzīmē, vai apgalvojums ir patiess vai nepatiess!



Miglas varavīksne



Sniega rullis



Ūdensstabs

	Apgalvojums	Patiess	Nepatiess
1.	Radio žurnālists intervē dabas pētnieku un meteorologu par savdabīgām dabas parādībām pasaulē.		
2.	Miglas parādības var novērot pavasarī.		
3.	Miglas varavīksnes pārsvarā rodas skaidrā laikā.		
4.	Lai veidotos sniega rullī, krītošajam sniegam jāpielīp pie sniega kārtas uz zemes.		
5.	Sniega rullī parasti ir nelieli un grūti ieraugāmi.		
6.	Ūdensstabi veidojas Baltijas jūrā vasaras sākumā vēsā laikā.		
7.	Ūdensstabi var būt bīstami nelielām laivām vai jahtām.		

<https://static.lsm.lv/media/2020/06/large/2/damb.jpg>

<https://weatherfoto.wordpress.com/2019-g-12-februaris-latvija-novero-retu-dabas-paradibu-sniega-rullus/#jp-carousel-50656>

<https://weatherfoto.wordpress.com/tag/udensstabs/#jp-carousel-16910>

## 6. Klausies tekstu un teikumos izvēlies atbilstošo vārdu!

1. Jaunā daudzsēriju filma **sešās / septiņās / divdesmit sešās** sērijās izstāsta Emīlijas Benjamiņas dzīvesstāstu.
2. Emīlija Benjamiņa bija ievērojama 20. gadsimta 20.–30. gadu preses **žurnāliste / izdevēja / leģenda**.
3. Katrā sērijā ir atklāts kāds nozīmīgs Emīlijas Benjamiņas dzīves **stāsts / posms / periods**.
4. Vēsturiskajā seriālā ir filmējušies daudzi **labi / lieliski / izcili** Latvijas aktieri.
5. Daudzsēriju filmā aktieri **atspoguļo / atveido / ieskicē** daudzas vēsturiskas personas.
6. Filmēšana notika **dažādās / dažās / daudzās** vēsturiskās vietās.
7. Seriāla radošā komanda skatītājiem piedāvā izbaudīt aizraujošu **notikumu / piedzīvojumu / stāstu**.
8. Producents uzskata, ka filma mainīs seriālu **daudzumu / kvalitāti / jēgu** Latvijā.

## 7. Ieraksti darbības vārdu vajadzības izteiksmē!

1. Atkritumu šķirošanai parasti nav **(veltīt)** daudz laika.
2. Sadzīves atkritumi ir **(atdalīt)** no tiem atkritumiem, kurus var nodot pārstrādei.
3. Stikla iepakojumi, kurus nodosim pārstrādei, būs **(noskalot)** un **(atbrīvot)** no pārtikas vielām.
4. Skolā mums bija **(savākt)** izlietotās baterijas un **(ievietot)** tās atsevišķā konteinerā.
5. Materiāliem, kurus nododam, **(būt)** tīriem.
6. Katram cilvēkam ir **(rūpēties)** par dabu.
7. Nākotnē vides sakopšanā būs **(iesaistīties)** visām skolām.
8. Pēc atpūtas dabā mums bija **(sakopt)** piknika vieta.

## 8. Atzīmē teikumus ar vienlīdzīgiem teikuma locekļiem!

	Dabas aizsardzības brīvdienu kustība ļoti populāra ir Igaunijā un Somijā.
	Talkas laikā mēs iepazīnāties ar dabas parka purviem, mežiem, pļavām.
	Dabas aizsardzības kustība plāno sakopt visas Latvijas alejas.
	Raiskuma aleja vienmēr ir labi uzturēta.
	Svarīgi saudzēt ne tikai savu veselību, bet arī apkārtējo vidi un dabu.
	Latvijas valsts mežos aktīvi rit meža sakopšanas un atpūtas vietu labiekārtošanas darbi.
	Otrreizējai pārstrādei der kā avīžpapīrs, tā kartons.
	Latvijā dzīvo daudz videi draudzīgu cilvēku.

9. Pārveido un ieraksti darbības vārdu divdabī ar *-ot* vai *-oties*!

	Darbības vārds	Divdabis
1.	izmest	
2.	atteikties	
3.	kopt	
4.	viesoties	
5.	ievērot	
6.	vākt	
7.	radīt	
8.	šķirot	

## 10. Rakstiet dotos teikumus ar pieturzīmēm!

1. *Zero Waste* kustība aicina aizdomāties par ikdienas patēriņu
2. Atkritumi nonāk okeānos mežos radot būtisku piesārņojumu
3. Ievērojot bezatkritumu dzīvesveidu mēs varam mazināt piesārņojumu dabā
4. *Zero Waste* galvenie pamatprincipi ir samazināt patēriņu izmantot atkārtoti un pārstrādāt atkritumus
5. Iepērkoties es parasti lietoju savu maisiņu un traukus
6. Jebkuru ideju ir iespējams īstenot ņemot vērā bezatkritumu dzīvesveida principus
7. Lai informētu sabiedrību par bezatkritumu dzīvesstilu *Zero Waste* eksperti sniedz padomus visiem kuri to vēlas
8. *Zero Waste* biedri realizē dažādus projektus un organizē meistarklases aicinot arī citus pievienoties cīņai pret dabas piesārņojumu un klimata pārmaiņām

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

[tiešsaistē] [skatīts 20.01.2022.]. Pieejams: <https://www.zerowastelatvija.lv/>



## 11. Ieraksti atbilstošās teikuma daļas burtu!

1.	Nepērc, ...	<b>A</b> ...ka mūsu rīcība būtiski ietekmē to turpmāko dzīvesciklu.
2.	Izvēlies to, ...	<b>B</b> ...ja vari aizvietot ar esošo!
3.	Izmanto tukšās burkas kā svečturus, ...	<b>C</b> ...ka ikviens cilvēks būtiski samazina nevajadzīgi nopirkto lietu skaitu.
4.	Izmetot atkritumus, atceries, ...	<b>D</b> ...kas videi draudzīgs!
5.	Atkritumi nonāk poligonos, ...	<b>E</b> ...ja visu aizved vienā mašīnā?
6.	Dalīšanās nozīmē to, ...	<b>F</b> ...bet tukšās pudeles – kā puķu vāzes!
7.	Kāda jēga šķirot, ...	<b>G</b> ...kurā dzīvojam.
8.	Konkursa “Zaļais dzīvesstils” mērķis ir uzlabot vidi, ...	<b>H</b> ...kur tie veido atkritumu kalnus.

## 12. Ieraksti atbilstošo vārdu!

visskaistākie, vizīturīgākās, svarīgākajiem, maigākajām, lielāka, plašākai, vērtīgāko, zaļāku

- Latvijā arvien \_\_\_\_\_ nozīme cilvēku dzīvē ir mežiem.
- Latvijas lauku reģionu attīstībā mežs ir viens no \_\_\_\_\_ resursiem.
- Šī izdevuma mērķis ir atgādināt \_\_\_\_\_ sabiedrībai par mežu ieguldījumu Latvijas tautsaimniecības attīstībā.
- Mūsdienās par \_\_\_\_\_ atjaunojamās enerģijas avotu uzskata kokus.
- Parka rozes zied līdz pat salam, tāpēc tās, salīdzinot ar citiem krūmiem, ir \_\_\_\_\_.
- Nākotnē es noteikti izvēlētos \_\_\_\_\_ dzīvesvietu.
- Liepu ziedu smarža ir viena no \_\_\_\_\_ smaržām vasaras sākumā.
- Vasara ir gadalaiks, kad zied \_\_\_\_\_ ziedi uz pasaules.

## 13. Atzīmē, kurš teikums atbilst vienkāršam, kurš saliktam teikumam!

	Teikums	Vienkāršs teikums	Salikts teikums
1.	Daudzi uzskata, ka vēstures zināšanas nozīmē zināt daudz datumu, bet tas tā nebūt nav.		
2.	20. gs. 20. gados Preses balle kļuva par notikumu, par kuru runāja un sprieda vēl ilgi pēc tās.		
3.	Apgāds "Grāmatu Draugs" izdeva ne tikai pasaules literatūras klasiķu, bet arī daudzu latviešu autoru darbus.		
4.	Pirmo reizi muzejā ir apskatāms 20. gs. 30. gadu dzīvojamās istabas iekārtojums.		
5.	Ķeguma HES, trešā lielākā hidroelektrostacija Baltijas valstīs, tika uzbūvēta 1939. gadā.		
6.	Kārlis Ulmanis ir viens no vispretrunīgāk vērtētajiem politiķiem Latvijas vēsturē.		
7.	Fotokameras "Minox" izgudrotājs Valters Caps mēdza teikt, ka "Minox" ir kamera, kuru nav iespējams aizmirst mājās.		
8.	Pauls Valdens ir izcilākais Latvijas zinātnieks, ķīmiķis un fiziķis.		

## 14. Izvēlies atbilstošo apstākļa vārdu!

1. Atis Kronvalds visu mūžu **aktīvi** / **pagaidām** / **tagad** piedalījās latviešu valodas kopšanā un bagātināšanā.
2. **Toreiz** / **Ātri** / **Labi** cīņa par latviešu valodu aizsākās ar Juri Alunānu.
3. Visiem Latvijas iedzīvotājiem būtu **nopietni** / **nekad** / **pērn** jāmācās savas zemes valoda.
4. Latviešu valoda **tad** / **joprojām** / **kā** attīstās, lai pastāvētu arī **turpmāk** / **kopā** / **nekur**.
5. Atis Kronvalds **vairākkārt** / **apkārt** / **kur** savos rakstos ir uzsvēris, ka latviešu valoda ir bagāta valoda.

6. **Ārā / Tagad / Nekad** par latviešu valodu rūpējas dažādas ar valodu saistītas iestādes.
7. Katram no mums ir jārūpējas, lai latviešu valoda tiktu lietota **pareizi / ļoti / pagaidām**.
8. Aicinām iesūtīt Valodas nodaļai jaunvārdus, lai **tālu / kopā / nupat** veidotu jauno vārdu vārdnīcu!